

Кононенко Валерій Васильович
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Дзевелюк Марина Володимирівна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Технології електронної демократії є важливими інструментами для боротьби з корупцією, особливо в контексті побудови сервісної держави, де держава виступає як постачальник послуг для громадян. Їх важливість обумовлена кількома причинами: вони сприяють прозорості та відкритості управління; зменшенню контактів між громадянами і чиновниками; підзвітності органів місцевого самоврядування; цифровізації державних послуг та автоматизації процесів; встановленню ефективного громадського контролю; сприяють громадській активності та участі в прийнятті рішень та захисту прав громадян.

Сервісна держава орієнтується на громадянина як на клієнта, забезпечуючи швидко, зручне та прозоре надання послуг. Електронні технології дозволяють громадянам отримувати справедливий доступ до цих послуг, запобігаючи можливим спробам зловживання з боку чиновників. Цифрові платформи дають змогу фіксувати всі дії в системі, залишаючи цифровий слід, що може бути використано для виявлення корупційних порушень.

У сучасному світі цифрові технології відіграють ключову роль у забезпеченні відкритого управління, сприяючи більшій прозорості, ефективності та залученню громадян до процесу ухвалення рішень. Функціонування сучасної держави в глобалізаційних умовах концептуально побудоване на ідеї сервісної держави, яка повинна займатись наданням послуг та змінює сталі орієнтири, що держава існує для людини, а не навпаки. Сервісна держава – це функціональна модель сучасної держави, зорієнтована на максимальну деконцентрацію та децентралізацію функцій, реалізація яких здійснюється, як правило, на конкурентних засадах в ситуативному режимі в умовах широкого використання інформаційних комп'ютерних технологій [2, с. 66]. Варто звернути увагу, що це можливо за умови впровадження електронного урядування, що є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, та сприяє створенню умов для

відкритого та прозорого державного управління. При цьому саме електронна демократія, як основний напрям діяльності електронного уряду, забезпечить реальну можливість участі в прийнятті управлінських рішень широким верствам населення. Залучення громадян до процесів прийняття рішень за допомогою цифрових платформ, таких як онлайн-консультації, електронні петиції та публічні обговорення, дозволяє створити більш відкритий і підзвітний уряд, що своєю чергою сприятиме зменшенню антикорупційних ризиків [9, с. 7].

На законодавчому рівні поняття електронна демократія чітко не визначене, однак його основні принципи закріплені у кількох у нормативно-правових актах. Серед них Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України «Про доступ до публічної інформації» та інші, які спрямовані на регулювання механізмів електронного урядування, електронного голосування та цифрової комунікації між владою та громадянами. Електронна демократія – це новий рівень взаємодії між державою та громадянами, який дозволяє залучати населення до ухвалення рішень через цифрові технології. В Україні цей напрямок почав активно розвивається, особливо після реформи децентралізації, яка ще триває.

Органи місцевого самоврядування використовують такі інструменти та технології електронної демократії як: *електронні петиції* – дозволяють громадянам ініціювати зміни та отримувати офіційну відповідь від влади; *бюджет участі* – дає можливість жителям безпосередньо розподіляти частину місцевого бюджету; *відкриті дані* – забезпечують доступ до інформації про діяльність влади, що підвищує прозорість; *громадські обговорення* – сприяють залученню населення до прийняття рішень; *електронні вибори та голосування* – зменшують адміністративні бар'єри та покращують доступність виборчих процесів.

Як і кожен процес, він має свої переваги та виклики, які є зоною росту та вдосконалення. Серед основних переваг електронної демократії варто відзначити: *прозорість і підзвітність* – завдяки онлайн-платформам громадяни можуть легко стежити за діяльністю місцевої влади, а також контролювати її; *доступність* – широке впровадження цифрових технологій дозволяє залучати більшу кількість людей до процесів ухвалення рішень; *зручність* – електронні інструменти значно спрощують процес надання послуг та збору даних; *оперативність та ефективність управління* – рішення можуть прийматися швидше завдяки автоматизації процесів; *збільшення рівня громадської участі* – електронні технології спрощують процес комунікації між владою та громадянами, роблячи його більш доступним; *зменшення корупційних ризиків* – автоматизація процесів знижує вплив людського фактору та потенційні корупційні схеми.

Однак, на шляху до широкомасштабного впровадження цифрових технологій в Україні існують і певні виклики: *низька цифрова грамотність населення* – не всі громадяни володіють необхідними навичками для використання цифрових платформ; *цифровий розрив* – не всі громадяни мають доступ до інтернету або необхідних цифрових навичок, а особливо у

сільській місцевості інфраструктура цифрового зв'язку є недостатньо розвиненою; *кібербезпека* – ризики хакерських атак або витоків даних можуть загрожувати конфіденційності інформації, а маніпуляції з електронними голосами можуть поставити під сумнів довіру до таких технологій: *низький рівень довіри* – деякі громадяни можуть бути скептично налаштовані до онлайн-платформ через недостатню довіру до електронних процедур; *нерівномірність впровадження* – різні регіони мають різний рівень розвитку цифрової інфраструктури, що ускладнює однакове використання технологій.

Утім, навіть за цих умов, електронна демократія має великий потенціал для підвищення ефективності місцевого самоврядування, а її успіх загалом залежить від вирішення ряду технічних та соціальних викликів.

У Вінницькій області вже впроваджено кілька інструментів електронної демократії, що активно використовуються органами місцевого самоврядування для залучення громадян та підвищення ефективності управління. Конкретними прикладами є: веб-платформа [«Єдина платформа місцевої електронної демократії»](#) (e-DEM), що має на меті надати громадянам легкий і зручний доступ до використання кількох інструментів електронної демократії [1] та включає в себе кілька сервісів: [«Місцеві електронні петиції»](#) [3]; [«Громадський бюджет»](#) [4]; [«Відкрите місто»](#) [5]; [«Електронні консультації з громадськістю»](#) [6]; центр надання адміністративних послуг «Прозорий офіс» (ЦНАП) [7]; портал відкритих даних ВМР; персональний кабінет пацієнта; муніципальний чат-бот «Свої», створений ВМР за підтримки Швейцарсько-української програми (EGAP) [8]. Ці приклади демонструють, як електронна демократія допомагає органам місцевого самоврядування Вінницької області бути відкритими та ефективнішими у взаємодії з громадянами.

Отже, електронна демократія є важливим кроком до модернізації місцевого самоврядування в Україні. Вона сприяє відкритості, доступності та ефективності процесів управління, залучаючи громадян до активної участі у прийнятті рішень. Технології електронної демократії є потужним інструментом для боротьби з корупцією. Вони сприяють підвищенню прозорості, зменшенню суб'єктивного впливу чиновників, забезпеченню громадського контролю та зміцненню довіри громадян до державних інституцій. Це все відповідає ключовим принципам сервісної держави, яка прагне забезпечити якісні, доступні та прозорі послуги для всіх громадян. Попри певні труднощі, цей напрямок має значний потенціал, однак його подальший розвиток потребує комплексного підходу, включаючи покращення цифрової інфраструктури, удосконалення законодавства та підвищення рівня цифрової культури серед населення.

Список використаних джерел

1. Веб-платформа «Єдина платформа місцевої електронної демократії» (e-DEM). URL: <https://e-dem.ua>.

2. Дзевелюк М. В. Сервісна держава як функціональна модель сучасної держави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 78. С. 60-67.
3. Сервіс «Місцеві електронні петиції». URL: <https://petition.e-dem.ua>.
4. Сервіс «Громадський бюджет». URL: <https://budget.e-dem.ua/landing>.
5. Сервіс «Відкрите місто». URL: <https://opencity.e-dem.ua>.
6. Сервіс «Електронні консультації з громадськістю». URL: <https://consult.e-dem.ua>.
7. Центр надання адміністративних послуг «Прозорий офіс» (ЦНАП). URL: <https://www.vmr.gov.ua/Transparent>.
8. Швейцарсько-українська програма «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP). URL: <https://egap.in.ua>.
9. Kononenko V., Yaremenko O., Konotopenko O., Lapshin S., Moisiakha A. Implementation of Automation Mechanisms in Public Administration in Ukraine: Analysis of Challenges and Prospects. *Data and Metadata*. 2024; 3:227. DOI: <https://doi.org/10.56294/dm2024.227>.

Котигорох Андрій Леонідович

здобувач ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Супрун Світлана Дмитрівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах глобалізації та динамічного розвитку ринкових відносин питання забезпечення конкурентоспроможності підприємств набуває особливої актуальності. Це обумовлено зростаючою конкуренцією, швидкими технологічними змінами та необхідністю адаптації до мінливих умов ринку. Конкурентоспроможність підприємства визначає його здатність не лише утримувати позиції на ринку, але й розширювати свою присутність, нарощуючи прибутковість та зміцнюючи бренд. Вона залежить від стратегічного управління ресурсами, рівня інновацій, ефективності бізнес-процесів та маркетингових підходів. У цьому контексті формування ефективної стратегії конкурентоспроможності є ключовим завданням для кожного підприємства, оскільки саме вона дозволяє забезпечити довгостроковий успіх і стійке зростання в умовах жорсткої конкуренції.